

Götene kommun

Projekt LORI - love reading

Slutrapport

Götene kommunbibliotek

Text: Lina Molander

20180921

Sammanfattning

Syftet med projektet är att utveckla och testa nya läsfrämjande metoder och aktiviteter genom kompetensutveckling i form av erfarenhetsutbyte och jobbskuggning på nordisk-baltiska bibliotek i Finland, Danmark och Litauen.

Projektet är ett kompetensutvecklingsprojekt för både projektdeltagare och bibliotekets verksamhet i vårt nordisk-baltiska samarbete.

Huvudmålen var att utveckla och testa nya läsfrämjande metoder och aktiviteter för barn, unga och vuxna, genom kompetensutveckling i form av erfarenhetsutbyte och jobbskuggning på bibliotek i Finland, Litauen och Danmark. Detta genomfördes på ett väl fungerande sätt, med rundvandring och uppvisning av biblioteken och praktisk jobbskuggning. Detta kändes mycket givande. Ett mål var också att diskutera frågeställningar och utmaningar med det moderna digitala samhället med kollegor i Finland, Litauen och Danmark.

Projektgruppen planerade och genomförde fyra aktiviteter innan första mobiliteten: En introduktion i en reflektions- och dokumentationsmodell för mobiliteterna i syfte att skapa bra förutsättningar för erfarenhetsutbyte och en gemensam utveckling av nya metoder. En workshop/seminarium med tema läsfrämjande insatser. Fyra av Kultur i Västs bibliotekskonsulenter höll i workshopen. En kurs om 2 hp med ämnet; interkulturell kommunikation (Högskolan i Skövde). Förberedelser kring resmålen i form av inläsning - kultur, historia, m.m.

Innan mobiliteterna genomfördes hade vi en kontinuerlig dialog med våra projektpartners. Pargas, Pasvalys och Aarhus var mottagarorganisationer och var delaktiga i att planera deltagarnas praktik och jobbskuggning på plats.

Resultatet var att vi hos alla projektpartners fick en mycket god inblick i hur våra kollegor arbetar i de olika länderna. Vi fick också mycket inspiration och nya idéer. Vi såg att vi till stor del arbetar på liknande sätt och det fanns mycket att diskutera. Det är mycket givande att kunna både få och ge hjälp i olika frågor. Det fanns många liknande utmaningar i alla tre mobiliteterna. Bland annat har alla samma svårigheter att nå ut till ungdomar och alla har stort fokus på barn- och ungdomsverksamheten. Att samarbeta med skolorna är också centralt för alla mobiliteterna.

Vi har fått se hur verksamheten bedrivs i andra nordisk-baltiska länder och hur man tänker kring olika professioner inom bibliotek och kultur. Vi har givits möjlighet att ha (och fortsätta att ha) kontakter med andra yrkesverksamma, vilket är positivt och kan bidra till nya sätt att resonera kring biblioteks- och kulturfrågor. Vi har också "fått upp ögonen" för våra nordisk-baltiska grannländers litteratur.

Resultaten av projektet kommer mestadels att användas som inspirationskälla och idébank, men också för att kunna göra jämförelser och för att kunna föra diskussioner kring olika saker.

Summary

The aim of the project was to develop and test new reading promotion methods and activities through competence development in form of exchange of experience knowledge and experience and jobshadowing at Nordic-Baltic libraries in Finland, Denmark and Lithuania.

The main objective of the Nordplus Mobility project was to study methods and activities to promote reading for children, young people and adults through at libraries in Finland, Lithuania and Denmark. This was carried out in a well-functioning manner. The project participants discussed issues and challenges which can arise from digital society with colleagues in Finland, Lithuania and Denmark.

The project group planned and implemented four activities before first mobility:

- Introduction to a mobility and documentation model for mobility in order to create good conditions for exchange of experience and development of new methods.
- Workshop / seminar focused on reading promotion.
- Seminar (2 cr) intercultural communication (Högskolan Skövde).
- Preparations about the destinations in terms of reading - culture, history, etc.

Before the mobility was carried out, we had a continuous dialogue with our project partners. Pargas, Pasvalys and Aarhus. They were involved in planning the participants mobilities.

Main project activities were observation of reading promotion at the partner libraries.

The project participants got a lot of inspiration and new ideas and noticed that we are working mostly in a similar way. There were many similar challenges in all three mobilities. For example, all project partners can see same problems in reaching out to young people and focused on child and youth activities. Collaborating with the schools is also central to all the mobility.

We have had the opportunity to (and continue) have contacts with other professionals, which is positive and can contribute to new ways of resonating about library and cultural issues. We have had discovered our Nordic-Baltic neighbor's literature.

The results of the project will mostly be used as an inspiration source and idea bank.

Innehåll

1	Projektfakta.....	6
2	Projektpresentation.....	7
2.1	Syfte.....	7
2.2	Bakgrund	7
2.3	Nordiskt-baltiskt mervärde.....	8
2.4	Tidsplan	8
2.5	Övergripande mål med projektet	10
3	Genomförande och resultat	11
3.1	Aktiviteter innan mobiliteterna genomfördes	11
3.2	Mobiliteterna	12
3.2.1	Pargas, Finland	12
3.2.2	Pasvalys, Litauen	13
3.2.3	Aarhus, Danmark.....	14
4	Reflektioner och slutsatser	15
5	Referenslista	17
6	Bilagor	18
6.1	Deltagarrapport Lisa.....	18
6.2	Deltagarrapport Ann-Sofie.....	18
6.3	Deltagarrapport Annicka.....	20
6.5	Deltagarrapport Margareta.....	22
6.6	Deltagarrapport Helena	23
6.7	Deltagarrapport Lina.....	24
6.8	Deltagarrapport Charlott.....	26

6.8 Idébank..... 27

1 Projektfakta

Projektledare:

Lina Molander
Bibliotekarie
Götene kommunbibliotek
lina.molander@gotene.se Telefon: 0511-386085

Projektets fullständiga namn:

Love Reading – LORI

Nordplus Adult 2016

Projektnummer: NPAD-2016/10083

Projektid:

2016-09-01 – 2018-08-31

Medverkande:

Ann-Sofie Andersson, kultursamordnare

Annicka Berggren, bibliotekarie

Lisa Gindemo Lidström, biblioteks- och kulturassistent

Charlott Hjälm, bibliotekarie

Margareta Johansson, Bibliotekarie

Lena Lyresten, biblioteks- och kulturchef

Lina Molander, bibliotekarie

Helena Svensson, biblioteksassistent

2 Projektpresentation

2.1 Syfte

Syftet med projektet är att utveckla och testa nya läsfrämjande metoder och aktiviteter genom kompetensutveckling i form av erfarenhetsutbyte och jobbskuggning på nordisk-baltiska bibliotek i Finland, Danmark och Litauen.

Projektet är ett kompetensutvecklingsprojekt för både projektdeltagare och bibliotekets verksamhet i vårt nordisk-baltiska samarbete.

Projektdeltagarna kommer att utveckla sitt arbetssätt och höja sin kompetens inom det läsfrämjande arbetet och inom alla våra användargrupper, som barn, unga och vuxna. Det kommer att ske genom utbyte av goda exempel, jobbskuggning och praktik där projektdeltagarna kommer att studera hur andra bibliotek i Finland, Litauen och Danmark arbetar med läsecirklar, bokklubbar, skolbibliotek, e-böcker, användarsamtal, förskole- och klassbesök, litteratur till och bemötande av nyanlända.

Projektet bidrar till att projektdeltagarna får möjlighet att lyfta blicken och diskutera liknande frågeställning och utmaningar med det moderna digitala samhället med kollegor i Finland, Litauen och Danmark.

Götene kommun som organisation kommer att utvecklas genom att nya idéer och metoder kommer att testas och implementeras i bibliotekets verksamhet.

Projektets arbete och resultat kommer att spridas till andra kommuner och biblioteksnätverk i Skaraborg och Västra Götalandsregionen.

2.2 Bakgrund

Läsförmågan försämras. Studier visar att svenska barn försämrat sin läsförmåga kontinuerligt, både vad gäller läsförståelse och läshastighet. Svenska barn läser allt mindre för nöjes skull, får sämre närhet till bibliotek och besöker biblioteken allt mindre.

Till bibliotekets mest grundläggande uppgifter hör att tillhandahålla, samla och organisera olika former av media. Alla medborgare oavsett kön, ålder, språk eller etnisk tillhörighet har samma rätt att få fri tillgång till alla former av media och information. För att kunna tillgodogöra sig information i olika former, krävs läsförståelse och läsvana. Med detta som bakgrund och i en kontext där vi ser att samhället förändras hela tiden, känns det allt viktigare att kunna se och förstå hur man arbetar i andra länder. Vilka möjligheter och utmaningar står vi inför? Vad ska biblioteket innehålla i form av utbud och tjänster, för att kunna möta framtidens användare på bästa sätt?

Götene kommunbibliotek och kulturdelen har fyra bibliotekarier, en biblioteksassistent, en kultursamordnare och en kulturhandläggare. Biblioteket omfattar ett huvudbibliotek, som är beläget i orten Götene, och sex skolbibliotek. Fyra av skolbiblioteken bemannas av behörig bibliotekarie 3-7 timmar i veckan. Huvudbiblioteket har ett bestånd på ungefär 40.000 titlar fördelat på olika media som bl.a. böcker, cd-böcker, mp3-böcker, tidskrifter, dagstidningar, dvd-filmer, tv-spel och e-böcker. Biblioteket erbjuder även tillgång till internetanvändning,

olika databaser, viss möjlighet att få hjälp med släktforskning, media på olika språk och mycket annat. Bibliotekets utlån ligger på ca 5,8 böcker per invånare och år. För att vara en liten landsortskommun, är det ganska bra siffror, men medelvärdet för hela Sverige är ungefär 8 utlån per invånare och år. Biblioteket ordnar med bokcirklar för både barn och vuxna, författarbesök, barnteater, sagostunder, föreläsningar, musikprogram och andra kulturevenemang. Kommunens skolor erbjuds klassbesök, bokprat och bibliotekskunskap för eleverna. Bibliotekets verksamhet sker i samarbete med kulturen.

Kulturen avser allmänskultur och innefattar bl.a. konserter, föreläsningar, teatrar, barnteatrar och mycket annat. I anslutning till biblioteket finns ett konstrum där Götene konstförening ställer ut regelbundet, men biblioteket och allmänskulturen ansvarar för utställningar på övrig tid.

Våra projektpartners är bibliotek i Pargas/Finland, Pasvalys/Litauen samt Aarhus /Danmark. Våra projektpartners beskriver liknande utmaningar och behov att hitta nya metoder och idéer för att främja läsförståelse och intresset att läsa böcker. Alla projektpartners lever i en tid där vi starkt måste fundera på hur och vad vi gör för att följa med samhällsutvecklingen i det digitala samhället.

2.3 Nordiskt-baltiskt mervärde

Våra mottagagande nordiska och baltiska projektpartners ser liknande utmaningar och kompetensutvecklingsbehov i samband med det digitala samhället som kräver nya läsfrämjande insatser. Det är stimulerande och ett nytt sätt att lära av varandra och dra nytta av innovativa insatser kring läsfrämjande på bibliotek i Finland, Litauen och Danmark.

Vårt samarbetet med de nordiska och baltiska länderna bygger på gemensamma värderingar och en vilja att uppnå resultat som bidrar till en stark utveckling av Norden som region samt ökar Nordens kompetens inom språk och läsförståelse. Vi ökar även vår kunskap om ländernas författarskap.

Vårt projekt ska stärka och utveckla det nordiska samarbetet på biblioteksområdet som en del i utbildningsområdet. Projektet kommer att bidra till att etablera ett nytt nordisk baltisk nätverk som blir forum för ett systematiskt erfarenhetsutbyte.

2.4 Tidsplan

Götene kommun planerar och genomför förberedande aktiviteter i samarbete med projektpartners.

Aktiviteter under hösten 2016:

- En introduktion i en reflektions- och dokumentationsmodell för mobiliteterna. Syftet med modellen är att skapa bra förutsättningar för erfarenhetsutbyte och en gemensam utveckling av nya metoder.
- En Workshop / seminarium med tema läsfrämjande insatser
- En workshop med interkulturell kommunikation
- Förebereelser - kultur, historia
- Språkträning

Aktiviteter under våren 2017:

- Mobilitet Pargas/Finland 5 arbetsdagar
- Utvärdering Mobilitet Finland
- Testa nya idéer och metoder

Aktiviteter under hösten 2017:

- Mobilitet Pasvalys/Litauen 5 arbetsdagar
- Utvärdering Mobilitet Pasvalys
- Testa nya idéer och metoder

Aktiviteter under våren 2018:

- Mobilitet Aarhus/Danmark 5 arbetsdagar
- Utvärdering Mobilitet Aarhus
- Testa nya idéer och metoder

Aktiviteter under sommaren 2018:

- Sammanställning av en gemensam rapport med alla mobiliteter och erfarenhetsutbyten
- Utvärdering Kompetensutveckling Projektdeltagarna

Förberedelser innan mobilitet:

- Bibliotekets roll och funktion i det moderna samhället hos våra projektpartners
- Dialog och utbyte om arbetet med språk- och läsförståelse och läsfrämjande insatser

Aktiviteter dag 1-5 hos de olika mobiliteterna:

- Introduktion
- Jobbskuggning på bibliotek/kulturenheten
- Fokus på: Nya möjligheter i form av arbetsmetoder för läsfrämjande, teknikanvändning/utveckling, användandet av biblioteksrummet (hur får vi biblioteket att fungera som en plats som främjar/lockar till läsning – bla. exponering - också en viktig del i det läsfrämjande arbetet). Erfarenhetsutbyte med skolbibliotek, belysa samarbeten mellan bibliotek och skolor, samarbete med andra aktörer som t.ex. idella föreningar, Jobbskuggning arbetet med bokcirklar, samtal med andra biblioteksanvändare i partnerländer.
- Hur ser samarbetet med kulturföreningar, studieförbund och liknande organisationer ut? Hur jobbar man med publikfrämjande arbete? Vilket inflytande har barn och unga?
- Under projekttiden kommer projektresultaten att spridas kontinuerligt till projektpartners och inom organisationen.

Aktiviteter efter mobiliteterna:

- Projektdeltagarna har enligt ett Learning agreement förpliktat sig att följa upp sina mobiliteter och delge sina erfarenheter samt skiva en slutdeltagarrapport.
- Efter varje mobilitet kommer erfarenheterna från mobiliteterna samt nya idéer och metoder att diskuteras i projektgruppen. Resultat från nya metoder kommer att spridas i

hela Götene kommuns organisation. Projektets resultat kommer att spridas till alla deltagande organisationer.

2.5 Övergripande mål med projektet

- Projektdeltagarna har utvecklade kunskaper om arbetet med läsfrämjande insatser i Norden
- Projektdeltagarna har deltagit i erfarenhetsutbyte
- Götene kommun/Bibliotek som organisation kommer att testa nya idéer och metoder kring läsfrämjandet som utvecklas i samband med mobiliteter/jobbskugning i Norden

3 Genomförande och resultat

Huvudmålen var att utveckla och testa nya läsfrämjande metoder och aktiviteter för barn, unga och vuxna, genom kompetensutveckling i form av erfarenhetsutbyte och jobbskuggning på bibliotek i Finland, Litauen och Danmark. Detta genomfördes på ett väl fungerande sätt, med rundvandring och uppvisning av biblioteken och praktisk jobbskuggning. Detta kändes mycket givande. Ett mål var också att diskutera frågeställningar och utmaningar med det moderna digitala samhället med kollegor i Finland, Litauen och Danmark.

3.1 Aktiviteter innan mobiliteterna genomfördes:

Projektgruppen planerade och genomförde fyra aktiviteter innan första mobiliteten:

- En introduktion i en reflektions- och dokumentationsmodell för mobiliteterna i syfte att skapa bra förutsättningar för erfarenhetsutbyte och en gemensam utveckling av nya metoder.
- En workshop/seminarium med tema läsfrämjande insatser. Fyra av Kultur i Västs bibliotekskonsulenter höll i workshopen.
- En kurs om 2 hp med ämnet; interkulturell kommunikation (Högskolan i Skövde)
- Förberedelser kring resmålen i form av inläsning – kultur, historia, m.m.

Första aktiviteten: Research om mobiliteterna.

Andra aktiviteten: Gibsons reflektionsmodell – Päivi, som är enhetschef inom äldrevården, berättar om detta. Gibsons reflektionsmodell går sammanfattningsvis ut på att ha ett antal frågor till sin hjälp att utgå från, när man skriver ner sina egna reflektioner från olika händelser.

Praktiska detaljer att tänka på inför resorna. Juliane berättar om praktiska detaljer att tänka på inför resorna och går igenom en del bra sajter.

Tredje aktiviteten: En workshop om läsfrämjande arbete den 6 december 2016. Konsulenterna Eva Fred, Gunnar Sydow, Katarina Dorbell och Katarina Larsson på Kultur i Väst kommer till oss. Programmet ser i korthet ut så här: bokcirklar för vuxna, Barnens bibliotek + hemsida som läsfrämjande torg, samverkan med andra aktörer inom till exempel idrott och läsning, svenska med baby, modersmålsenheter med mera. Konsulenterna berättade mycket om olika projekt med läsfrämjande som ledord i regionen. Vi fick många goda idéer och några av dem har vi genomfört/testat.

Fjärde aktiviteten: Vi gör en powerpoint-presentation, som mest består av bilder, om Götene kommun och bibliotek/kultur. Vi har tagit en bild på oss som arbetslag. Detta kan vi använda som presentationsmaterial. Vi har också samlat ihop och skrivit ner de frågor vi tycker är viktiga att ta upp på de olika mobiliteterna.

Vi deltog även i en kurs, Internationell kommunikation, om 2 högskolepoäng via Högskolan i Skövde.

3.2 Mobiliteterna

Innan mobiliteterna genomfördes hade vi en kontinuerlig dialog med våra projektpartners. Pargas, Pasvalys och Aarhus var mottagarorganisationer och var delaktiga i att planera deltagarnas praktik och jobbskuggning på plats.

3.2.1 Pargas, Finland

Pargas, Finland under fem arbetsdagar: Deltagarna fick följa arbetet på huvudbiblioteket i Pargas och på de mindre biblioteken på öarna i närområdet.

Vi besökte stadsbiblioteket i Pargas, en liten stad och kommun som några år tidigare blivit sammanslagen med flera små skärgårdskommuner. Pargas ligger strax söder om Åbo och är en tvåspråkig stad med svenska som majoritetsspråk. I kommunen fanns flera biblioteksfilialer och några av dem var ute på öarna i den finländska skärgården. I Pargas bibliotek talade alla i personalen både svenska och finska.

En av dagarna åkte vi ut till ett par öar och besökte biblioteksfilialerna där.

Alla biblioteken, både i Pargas och de ute på öarna har ett stort mediebestånd med svenska och finska böcker.

Vi besökte även Åbo gamla stadsbibliotek och Åbo nya bibliotek och vandrade runt där en eftermiddag. Vi var också på Åbo slott som står vid floden Aura. Slottet är från 1200-talet och är fullt av olika rum och gångar. Vi besökte också Åbo konstmuseum och Åbo domkyrka som är Finlands nationalhelgedom. En kväll var vi och lyssnade på en konsert på Sibelius museet, en dragspels- och slagverkskonsert med Åbo konstakademi.

Huvudbiblioteket i Pargas har under senare år sökt och fått pengar för ombyggnad av bibliotekets interiör, nya bokhyllor, ny skyltning, läsprogram med mera. Ett av projekten gällde självbetjäningsautomater. En station finns för utlån, vilken inte används särskilt mycket. Återlämning sker i ett "hål" i väggen, där böckerna lämnas och där personalen avregistrerar dem. Biblioteksdatasystemet som Pargas och Kimmitoön använder är egentligen från början avsett för skolbibliotek. Systemet känns för litet och föråldrat, ett gemensamt system med Åbo stadsbibliotek med flera, vore kanske att föredra.

Biblioteket har tillsammans med skolan skapat en organisation omkring klassbesök, biblioteksorientering, läsprogram och författarbesök, som kallas Biblioteksstigen. Även en liknande organisation höll på att tas fram för förskolebarn. Sagostunder sker varannan vecka på finska och varannan vecka på svenska.

En digital station finns, där besökarna kan flytta över foton, musik mm från fotoalbum och LP-skivor till digital form.

Bibliotekets geografiska utseende kräver samarbete och planering vad gäller bestånd och personal. Servicen skall vara god även ute på öarna, även om befolkningen är liten.

Biblioteket i Pargas kändes välskött och personalen är engagerad. Mycket av arbetsuppgifterna och servicen kändes nära besläktat med hur vi arbetar på biblioteket i Götene.

Efter resan har en del mailkorrespondens förekommit, då man diskuterat gemensamma frågor kring biblioteksverksamhet. Positivt!

3.2.2 Pasvalys, Litauen

Pasvalys, Litauen under fem arbetsdagar: Deltagarna fick följa arbetet på huvudbiblioteket i Pargas och på de mindre biblioteken i närområdet. Måndagen började med välkomstfika hos bibliotekschefen och hennes stab. Kort presentation av deras verksamhet. Rundvandring i biblioteket och introduktion till aktiviteterna i biblioteket. Efter detta blev det en kort promenad till Pasvalys stadshus och ett besök hos Borgmästaren Gintautas Gegzinkas, som presenterade Pasvalys kommun. Vi hann också med ett besök hos Kulturchefen Viktorija Gaspas som ansvarade för bibliotek, museum och kulturhus. Under tisdagen blev det en resa till Anyksciai och Penevezys och ett besök på Anyksciai kommunbibliotek ”Anyksciai Public Library of L.S. Didziuliai och Penevezys regionbibliotek ”Panevezys County Public Library of Gabriele Petkevicaite-Bite. Båda biblioteken är mycket moderna. I Penevezys hade de en gigantisk barnavdelning med en väldigt kreativt utformad inredning. Mellan biblioteksbesöken åkte vi till ett naturreservat, och gick en vandringsslinga som gick på plattformar uppe bland träden. På onsdagen gjorde vi bland annat en utflykt till grannlänet och Siauliai, en universitetstad med 300 000 invånare. Besök på deras länsbibliotek som var nyöppnat 2017 efter en 10 års renovering. Torsdagen bjöd på aktiviteter i Pasvalys bibliotek med författarbesök och föredrag av en känd författare. Vi gjorde vår egen presentation för den samlade personalstyrkan på över 50 personer. På fredagen besökte vi Birzai. Kommunbiblioteket där är inrymt i ett gammalt slott som också inrymmer olika historiska samlingar. Fredag eftermiddag och kväll bjöd på en riktig grand final! Inviigning av utställning om historiska dokument i biblioteket, vernissage i museets konsthall, mer än fullsatt konsert i kyrkan och avslutningsvis ”White party”, 600 personer samlades på torget för knytkalas, mat musik och glatt umgänge.

Förutom utlåning av böcker och annan media är biblioteken öppna för annan verksamhet, som bokcirklar, studiebesök skolor, författarbesök m.m. Litauiska bibliotek håller så sakta på att rustas upp. De bibliotek som hittills fått statliga pengar har kunnat moderniseras med tekniska bibliotekssystem och blivit väl fungerande. Programutbudet på biblioteken var omfattande, med läsecirklar, författarbesök, seminarier, uppläsningar med mera. Det mest innovativa läsfrämjande aktiviteten vi stötte på var nog bibliotekskatten i Anyksciai. Där hade man sytt upp en hel kostym föreställande en katt. Vid särskilda tillfällen och vid klassbesök var en av bibliotekarierna utklädda och lockade barnen till läsning. Det arrangerades också många tävlingar, både på lokal och nationell nivå. Pasvalys anordnade en nationell novelltävling för ungdomar.

Väldigt många kulturella evenemang som bygger på ett stort engagemang bland kommuninvånarna och dess kulturföreningar. Vi önskar att vi hade samma engagemang för kulturen bland våra invånare. Som ett exempel kan nämnas den festen vi fick vara med om sista kvällen. Då anordnades ett ”White party”, en fredsmiddag. 600 personer samlades på torget, alla klädda i vitt, för ett stort knytkalas!

Verksamheten påminner i övrigt om vår verksamhet.

3.2.3 Aarhus, Danmark

Aarhus, Danmark under fem arbetsdagar: Måndagen tillbringade vi på Dokk1, där vi först fick en rundvandring och introduktion av Library Director Marie Østergård. Resten av dagen fick vi följa barn- och ungdomsbibliotekarierna i deras arbete. Under tisdagen följde vi en av ungdomsbibliotekarierna och fick lyssna på bokprat för högstadieelever på förmiddagen. På eftermiddagen pratade vi mycket med teamleader för vuxenverksamheten och vi fick även tid att prata med projektledaren för projektet non-readers. Under onsdagen var det en stor tävling för skolbarn i biblioteket på förmiddagen, då var vi med och tittade. På eftermiddagen pratade vi med team leader för samhällsengagemang, partnerskap och kommunikation. Vi följde även projektledaren för ungdomsengagemang och aktiviteter utanför huset. På torsdagen besökte vi ett av stadsdelsbiblioteken och fick se hur de arbetade med olika frågor där och hur samarbetet med Dokk1 fungerade. Under fredagen fick vi möjlighet att titta närmare på de avdelningar vi inte hade hunnit med tidigare. Vi tog tillfället i akt att göra studiebesök på Grenåå bibliotek på vägen till färjan. Det var intressant och gav oss möjlighet att kunna jämföra olika kommunbibliotek i Danmark.

Dokk1 är ett stort bibliotek/kulturhus med ett nytänkande sätt att organisera verksamheten på. Vi fick bra information om grundtanken med husets funktion och hur de olika projekten fungerade. Vi hade förberett oss genom att läsa in oss på just Dokk1 och var väl förberedda på att det rent storleksmässigt inte går att jämföra med vårt lilla bibliotek i Götene. Tanken var att vi skulle få mycket nya idéer och bli inspirerade. Vilket vi blev!

Dokk1 är mycket positiva till återkoppling av projektet och båda parter är välkomna att återuppta kontakt för att diskutera biblioteks- och kulturrelaterade frågor.

4 Reflektioner och slutsatser

Här försöker vi att beskriva hur utfallet faktiskt blev, hur mål och krav förändrades, hur arbetet gick till, hur kommunikationen fungerade, problem hanterades och hur väl projektet lyckades.

Resultatet var att vi hos alla projektpartners fick en mycket god inblick i hur våra kollegor arbetar i de olika länderna. Vi fick också mycket inspiration och nya idéer. Vi såg att vi till stor del arbetar på liknande sätt och det fanns mycket att diskutera. Det är mycket givande att kunna både få och ge hjälp i olika frågor. Ett exempel är att vi tog hjälp av bibliotekarierna i Pargas, för att kunna köpa in lämplig litteratur på finska till finskspråkiga elever i grundskolan här hos oss. Den stora skillnaden mellan oss och Pasvalys är hur stor plats de inhemska författarna och konstnärerna får ta i samhället. Det finns en enorm stolthet över de som gör staden och landet känt. Kulturen hyllas i alla sammanhang. Biblioteken uppkallas efter kända författare och konstnärer och det finns permanenta utställningar som visar deras storhet. I Pasvalys var de måna om att låta barn och ungdomar från närområdet medverka på olika arrangemang. Detta har vi tagit till oss och försöker att bli bättre på även här. I Aarhus var man mycket bra på att exponera litteraturen. Exponering är i sig ett läsfrämjande sätt att arbeta med biblioteket på - låntagarna lånar och läser i större omfattning om utbudet av litteratur är lättillgängligt och ser tilltalande ut.

Det fanns många liknande utmaningar i alla tre mobiliteterna. Bland annat har alla samma svårigheter att nå ut till ungdomar och alla har stort fokus på barn- och ungdomsverksamheten. Att samarbeta med skolorna är också centralt för alla mobiliteterna.

Vid workshopen om läsfrämjande arbete den 6 december 2016 pratade vi mycket om läsfrämjande arbete med barn och unga och samverkan med andra aktörer. Några av idéerna därifrån har vi genomfört/testat. Vi har köpt in textlösa böcker och gjort en egen hylla till dessa. Vi provade också att utöka våra sommarboksträffar för barn med att boka en kommunbil och åka ut till två av kommunens badplatser (Hällekis och Källby). I Aarhus var de mycket duktiga på just detta att samarbeta med andra aktörer och därifrån fick vi flera idéer som vi är på gång att testa; bland annat tänker vi oss ett samarbete med några av våra skolor där eleverna skulle kunna ta bilder på djur eller växter och skriva en enkel faktatext till varje bild. Detta skulle sedan kunna sättas samman till en egen bok och vi skulle kunna ha boksläpp på biblioteket. Pargas i Finland hade också många bra sätt att arbeta med läsfrämjande på, både mot barn och vuxna. En idé som vi fastnade för var att den som vill får skriva boktips och sätta i böckerna. De har även en läsutmaning för vuxna, vilken vi tyckte var trevlig. Den går ut på att man under ett år läser något som står på årets utmaning och sedan lägger ut sociala medier. Detta tänkte vi också prova. De hade också en väl fungerande sagostund, där de tog in en utbildad pedagog som kom till biblioteket och läste för barnen. Vi blev också imponerade av deras välgenomtänkta biblioteksprogram för skolorna. Detta jobbar vi på nu. Det vi fastnade mest för i Pasvalys var deras förmåga att ta tillvara på "närproducerad" kultur och lokala aktörer - både barn och vuxna. Detta har vi med oss när vi planerar kulturarrangemang och läsfrämjande verksamheter. Bland annat bjöd vi in lokala låntagare att medverka med högläsning vid förra årets nordiska litteraturvecka. Detta föll väl ut och vi planerar att fortsätta med detta även i år.

Vi har fått se hur verksamheten bedrivs i andra nordisk-baltiska länder och hur man tänker kring olika professioner inom bibliotek och kultur. Vi har givits möjlighet att ha (och fortsätta att

ha) kontakter med andra yrkesverksamma, vilket är positivt och kan bidra till nya sätt att resonera kring biblioteks- och kulturfrågor. Vi har också "fått upp ögonen" för våra nordisk-baltiska grannländers litteratur.

Det var intressant att se att det läsfrämjande arbetet får lov att ta så stor del i bibliotekens verksamhet i alla mobiliteterna.

Det har varit positivt för vår kommun att kunna fördjupa samarbetet med vår vänort Pasvalys.

En utmaning var på vilket sätt vi skulle förbereda oss inför resorna. Alla mobiliteterna har tagit respektive ansvar för att projektet skulle bli givande och vi tycker att alla parter har fått lära sig nya saker, men också kunnat se att mycket av arbetet sker på likartat sätt och att vi strävar mot samma mål.

Rent yrkesmässigt har fördelarna med mobiliteterna varit att vi har kunnat jämföra och diskutera liknande situationer på våra olika bibliotek och våra kulturarrangemang. Vi har också delat nya och gamla idéer kring läsfrämjande arbete och vi har fått mycket inspiration från varandra.

De allmänna fördelarna är svårare att beskriva. Det har varit en erfarenhet att resa tillsammans som kollegor och uppleva en delvis annan kultur. Det har också varit positivt att kunna ägna en hel arbetsvecka åt enbart fältstudier – intressant och lärorikt.

Språket var en stor utmaning. Även om de flesta behärskar engelska, är det ändå svårt att alltid hitta rätt ord och betydelser. Det tar kraft att hålla koncentrationen uppe hela dagarna. Det har blivit mycket blandspråk och gester, vilket är roligt också!

Det som vi återkommer till är ändå känslan av att det vi gör här på vårt lilla bibliotek i Götene, är samma saker som man gör på andra bibliotek runt om i de nordisk-baltiska länderna – vi arbetar med läsfrämjande aktiviteter på otroligt många sätt och samtidigt på liknande sätt. Mobiliteterna vi har besökt har olika förutsättningar gällande de ekonomiska möjligheterna att arbeta med läsfrämjande, men alla gör det de kan med de medel som finns och oftast kommer man väldigt långt med yrkeskunnighet och entusiasm.

Resultaten av projektet kommer mestadels att användas som inspirationskälla och idébank, men också för att kunna göra jämförelser och för att kunna föra diskussioner kring olika saker.

Fortsatt kontakt kommer att finnas med Pargas och Pasvalys - främst mailkontakt. Vi tror att kontakten med Aarhus kommer att vara mer sporadisk, då de har väldigt många olika projekt igång hela tiden. Just deras sätt att arbeta med projekt och föreningar har vi mycket att lära av.

5 Referenslista

Pasvalys bibliotek webbplats: <http://www.psvb.lt/lt/>

Pargas biblioteks webbplats: <https://blanka.finna.fi/>

DOKK1 Aarhus webbplats: <https://dokk1.dk/>

Götene kommunbiblioteks webbplats: <https://www.gotene.se/upplevaochgora/bibliotek.15.html>

6 Bilagor

6.1 Deltagarrapport Lisa

Resa till Pasvalys, Litauen 10-16 september 2017

Resan till Pasvalys var mycket intressant. Det finns många likheter men också olikheter.

Den stora skillnaden är hur de inhemska författarna och konstnärerna får ta stor plats i samhället. Det finns en enorm stolthet över de som gör staden och landet känt. Kulturen hyllas i alla sammanhang. Biblioteken uppkallas efter kända författare och konstnärer och det finns permanenta utställningar som visar deras storhet.

Litauen är ett relativt fattigt land och det är en utmaning för staten.

Litauiska bibliotek håller så sakta på att rustas upp. De bibliotek som hittills fått statliga pengar har kunnat moderniseras med tekniska bibliotekssystem och blivit väl fungerande.

Verksamheten påminner i övrigt om vår verksamhet.

Förutom utlåning av böcker och annan media är biblioteken öppna för annan verksamhet, som bokcirklar, studiebesök skolor, författarbesök m.m.

Några större bibliotek hade inglasade rum där man på plats kunde få låna instrument och spela en stund. Väldigt fin service för alla som vill spela, men som inte har instrument hemma.

Min reflektion av resan och besöket i Pasvalys är att vi mer borde framhålla och vara stolta över de kulturutövare som finns i vår bygd.

6.2 Deltagarrapport Ann-Sofie

Resa till Pasvalys, Litauen 10-16 september 2017

Reseplan

Söndag 10 september

Avresa till Pasvalys. Ankomst, incheckning och kvällsmat på Hotell Silas.

Måndag 11 september

Välkomstfika hos bibliotekschefen och hennes stab. Kort presentation av deras verksamhet. Rundvandring i biblioteket och introduktion till aktiviteterna i biblioteket.

Kort promenad till Pasvalys stadshus och ett besök hos Borgmästaren Gintautas Gegzinkas, som presenterade Pasvalys kommun.

Besök hos Kulturchefen Viktorija Gaspas som ansvarade för bibliotek, museum och kulturhus.

Tisdag 12 september

Resa till Anyksciai och Penevezys. Besök på Anyksciai kommunbibliotek ”Anyksciai Public Library of L.S. Didziuliai och Penevezys regionbibliotek ”Panevezys County Public Library of

Gabriele Petkevicaite-Bite. Båda biblioteken mycket moderna. Det i Anyksčiai var nästan nybyggt och Biblioteket i Penevezys tillbyggt med en helt ny byggnad. I Penevezys hade de en gigantisk barnavdelning med en väldigt kreativt utformad inredning. De hade även ett lekrum för barn.

Mellan biblioteksbesöken åkte vi till ett naturreservat, och gick en vandrings slinga som gick på plattformar uppe bland träden.

Onsdag 13 september

Utflykt till grannlandet och Siauliai, en universitetstad med 300 000 invånare. Besök på deras länsbibliotek som var nyöppnat 2017 efter en 10 års renovering.

Väldigt många olika utställningar. Här hade man bland annat ett "American corner" med litteratur och utställning om USA. Bland annat en med exlibris, där biblioteket höll i en internationell tävling. De hade ett litet mysigt inrett poesirum, med tjocka mattor och vackra gamla möbler.

Besök på Comic center i Siauliai. En barn och ungdomssatsning i ett förortsområde. Med hjälp av modern teknik för att skissa digitalt och använda serieformen som berättarteknik ville man öka barn- och ungdomars eget intresse för skapande och berättande.

Besök på vid Korskullen. För många litauer är detta en helig plats laddad med religiös, politisk och historisk symbolik.

Torsdag 14 september

Aktiviteter i Pasvalys bibliotek. Vi gjorde vår egen presentation för den samlade personalstyrkan på över 50 personer. De var väldigt förvånade över hur få vi var som arbetade i biblioteket.

Författarbesök och föredrag av en känd författare, vi satt som hedersgäster på främre raden.

Fredag 15 september

Utflykt till Birzai. Kommunbiblioteket är inrymt i ett gammalt slott som också inrymmer olika historiska samlingar. Bland annat från tiden då Gustav II Adolfs trupper härjade i området, så vi fick skämmas lite.

Fredag eftermiddag och kväll bjöd på en riktig grand final! Invigning av utställning om historiska dokument i biblioteket, vernissage i museets konsthall, mer än fullsatt konsert i kyrkan och avslutningsvis "White party", 600 personer samlades på torget för knytkalas, mat musik och glatt umgänge.

Reflektioner

Hela veckan blev vi omhändertagna och de avsatte en avdelningschef, en tolk och en chaufför som tog hand om oss, tala om gästvänlighet!

Vi kände oss väldigt väl mottagna, och viktiga, som fick hälsa på hos borgmästaren. Lite som att vara på statsbesök. Borgmästaren var en otroligt trevlig och artig person som dök upp i olika sammanhang under veckan. Han verkade ha ett stort intresse för kultur.

Eftersom den egna kulturen varit så hotad många gånger genom historien, dels under den ryska ockupationen, men också tidigare då Litauen på grund av sitt geografiska läge blivit ockuperat av olika krigsmakter, sätter Litauerna stort värde på kultur. Gemene man tycks kunna mycket mer om sitt lands historia än vad vi i Sverige gör. Det märktes tydligt att den ryska ockupationen satt sina spår, och att de hade frihetskampen som en stark del av sin identitet.

Kultur, kulturarv och litteratur har en framträdande plats i samhällslivet i Pasvalys, och i Litauen överhuvudtaget. Vilken liten by vi än besökte så hade de statyer och minnesmärken över en lokal författare, en mecenat eller någon annan kulturell storhet. De personer som under perioden med förbud för inhemsk litteratur upplåtit sina privata bibliotek hyllades i form av utställningar och genom att ge namn åt offentliga bibliotek.

Tack vare EU har många bibliotek kunnat rustas upp. Några av de vi besökte var vackert utformade och med spännande design. Det som var märkligt var att tillgänglighetsfrågorna inte tycktes spela så stor roll. Inga ledstråk, många trappor mm gör att det inte kan vara lätt att vara funktionshindrad som besökare på bibliotek i Litauen.

I Pasvalys finns, förutom kommunbiblioteket, 32 filialbibliotek! På ett invånarantal på 25 000 är det ett helt otroligt antal för oss.

Programutbudet på biblioteken var omfattande, med läsecirklar, författarbesök, seminarier, uppläsningar med mera. Det mest innovativa läsfrämjande aktiviteten vi stötte på var nog bibliotekskatten i Anyksciai. Där hade man sytt upp en hel kostym föreställande en katt. Vid särskilda tillfällen och vid klassbesök var en av bibliotekarierna utklädda och lockade barnen till läsning.

Det arrangerades också många tävlingar, både på lokal och nationell nivå. Pasvalys anordnade en nationell novelltävling för ungdomar.

Väldigt många kulturella evenemang som bygger på ett stort engagemang bland kommuninvånarna och dess kulturföreningar. Jag önskar att vi hade samma engagemang för kulturen bland våra invånare. Som ett exempel kan nämnas den festen vi fick vara med om sista kvällen. Då anordnades ett "White party", en fredsmiddag. 600 personer samlades på torget, alla klädda i vitt, för ett stort knytkalas!

Jag hade nog en del förutfattade meningar om att vi skulle vara lite mer utvecklade än Pasvalys, men på det kulturella planet får jag nog säga att vi har mycket att lära och ta intryck av.

6.3 Deltagarrapport Annicka

Besök i Pargas, Finland, april 2017

Pargas kommun ligger cirka 2 mil söder om Åbo och består av ett stort antal öar. Kommunen har 15.500 invånare och den svenskspråkiga befolkningen är stor, ca 45% (?). Inom kommunen, tillsammans med grannkommunen Kimmotoön, finns ett stort biosfärområde.

Pargas stad slogs ihop med en antal större öar till en gemensam kommun så sent som 2009. Dessa öar hade då egna huvudbibliotek, vissa ligger fortfarande tillsammans med skolan.

När biblioteket i Pargas datoriserades 1995 gjordes detta tillsammans med grannkommunen Kimmotoön och de två kommunerna har en gemensam katalog, lånar böcker av varandra som skickas i lådor emellan de två kommunbiblioteken. Fler samarbeten sker, till exempel gemensam e-boksida. Pargas har fortfarande inte bestämt om biblioteket skall ingå i ett större samarbete med övriga grannkommuner där Åbo stadsbibliotek är navet. Alltså ett liknande samarbete som Mellansjö-biblioteken och V6-biblioteken har och kommer att genomföra i en nära framtid.

Huvudbiblioteket i Pargas har under senare år sökt och fått pengar för ombyggnad av bibliotekets interiör, nya bokhyllor, ny skyltning, läsprojekt med mera. Ett av projekten gällde självbetjäningsautomater. En station finns för utlån, vilken inte används särskilt mycket. Återlämning sker i ett "hål" i väggen, där böckerna lämnas och där personalen avregistrerar dem.

Biblioteket har tillsammans med skolan skapat en organisation omkring klassbesök, biblioteksorientering, läsprojekt och författarbesök, som kallas Biblioteksstigen. Även en liknande organisation höll på att tas fram för förskolebarn.

Sagostunder sker varannan vecka på finska och varannan vecka på svenska.

En digital station finns, där besökarna kan flytta över foton, musik mm från fotoalbum och LP-skivor till digital form.

Utmaningar:

Skapa ett "gemensamt" bibliotekssystem för huvudbibliotek och biblioteken ute på öarna. Gallring behöver göras, skapa ett gemensamt bokmagasin. Alla biblioteken behöver inte ha alla böcker. Bokmagasinet kan också bli ett depåbibliotek.

Böcker behöver köpas in på både svenska och finska. Bokanslaget är väl tilltaget och utlåningen är hög. Under 2015/16 kom en liten grupp flyktingar till kommunen, men dessa är inte kvar.

Författarbesök både i den svenska respektive finska skolan.

Biblioteksdatasystemet som Pargas och Kimmitoön använder är egentligen från början avsett för skolbibliotek. Systemet känns för litet och föråldrat, ett gemensamt system med Åbo stadsbibliotek med flera, vore kanske att föredra.

Bibliotekets geografiska utseende kräver samarbete och planering vad gäller bestånd och personal. Servicen skall vara god även ute på öarna, även om befolkningen är liten.

Biblioteket i Pargas kändes välskött och personal är engagerad. Mycket av arbetsuppgifterna och servicen kändes nära besläktat med hur vi arbetar på biblioteket i Götene.

/Annicka Berggren

6.5 Deltagarrapport Margareta

Finlandsresan den 24-28 april 2017

Vi var tre som åkte till Finland för att besöka och jobbskugga ett stadsbibliotek i den svensktalande delen, i landskapet som heter Egentliga Finland. Vi åkte tåg från Skövde till Stockholm och till Arlanda och därifrån flög vi till Åbo flygplats. Sedan hyrde vi en bil och åkte till ett lägenhetshotell i Åbo där vi bodde hela veckan. Det var Annicka Berggren, Lena Lyresten och jag, Margareta Johansson. Vi besökte stadsbiblioteket i Pargas, en liten stad och kommun som några år tidigare blivit sammanslagen med flera små skärgårdskommuner. Pargas har ca 12 300 invånare och ligger strax söder om Åbo. Pargas är en tvåspråkig stad med svenska som majoritetsspråk. I kommunen fanns nu flera biblioteksfilialer och några av dem var ute på öarna i den finländska skärgården. I Pargas bibliotek talade alla i personalen svenska och även finska och bibliotekschefen hade jobbat flera år i ett bibliotek på Gotland. Vi blev alltid mycket vänligt bemötta och de tog sig tid att informera oss och visa sin verksamhet för oss samt svara på alla frågor vi ställde. En av dagarna åkte vi ut till ett par öar och besökte biblioteksfilialerna där. Vi var bland annat med på en sagosamling med rim och ramsor för små barn. Varje barn hade med sig en förälder. På öarna är de vuxna mycket noga med att barnen tidigt får lära sig svenska, då svenskan är deras modersmål. Många vuxna kan ingen finska alls. Men i skolan får alla barn numera lära sig både svenska och finska så att de blir tvåspråkiga redan från grundskolan. Alla biblioteken, både i Pargas och de ute på öarna har ett stort mediebestånd med svenska och finska böcker.

Vi besökte även Åbo gamla stadsbibliotek och Åbo nya bibliotek och vandrade runt där en eftermiddag. Där fanns ett otroligt utbud av olika media indelade i olika avdelningar och rum. Bland annat fanns där en särskild möblerad plats för högläsning. Vi var även på Åbo slott som står vid floden Aura. Slottet är från 1200-talet och är fullt av olika rum och gångar. Det har använts för att försvara landet men också som bostad åt olika kungar och som fängelse. Vi besökte också Åbo konstmuseum och såg utställningen där och all annan konst. Vi var på rundvandring i Åbo domkyrka som är Finlands nationalhelgedom. En kväll var vi och lyssnade på en konsert på Sibelius museet, en dragspels- och slagverkskonsert med Åbo konstakademi.

När vi började vår hemresa på lördagsmorgonen var vi så nöjda alla tre med allt vi fått se, höra, uppleva och vara med om under denna härliga vecka i Pargas med omnejd. Och lite överraskade av att det fortfarande finns så mycket kvar av vår gemensamma historia, den svenska och den finska.

Margareta Johansson

2018-09-18

6.6 Deltagarrapport Helena

Resa till Aarhus Danmark 2018-01-28

Aarhus är Danmarks näst största stad och kommun, kommunens invånarantal är ca 330 000, och i tätorten ca 265 000

Staden ligger på mellersta Jyllands östkust, vid Århusviken av Kattegat. Staden har en djuphamn. Det finns spår efter bebyggelse så tidigt som från 900 talet.

Aarhus universitet är Danmarks näst största universitet, grundat 1928 av Aarhus kommun; det har egna byggnader sedan 1933.

Dokk 1

Flera våningsplan: källarplan parkeringsutrymme, plats för 1000 bilar.

Plan 1: vuxenbibliotek, medborgarservice, café, läsesalar, studierum, bokningsbara salar/mötesrum.

Plan 2: familj och barnbibliotek, spelgata, scentrappa och lek område plus administration för bl.a. bibliotek och medborgarkontor.

Plan 3: lokaler för uthyrning

Dokk 1 invigdes 2015, total yta ca 60 000 kvm.

Vi (Lina och Helena) var på ”studieresa” till biblioteket, ett enormt bibliotek jämfört med vårt i Götene.

Stor kapacitet, intressant att se hur de jobbade med samarbetspartners.

Dokk1 stod för utrymmet och vissa kriterier var tvungna att uppfyllas för att få vara på biblioteket, någon form av anknytning till verksamheten behövdes för att få finnas där. Opolitiskt.

Många aktiviteter inriktat till barn såsom skaparverkstad, läslust, pappagrupp med barn 0-3 år, hopspots, skoltävlingar m.m

De hade ett projekt i samarbete med skolan där barn var ute på fältstudier och fotograferade djur/insekter. Sedan tog de reda på fakta om djuret ifråga och fick sammanställa det till en bok, bild och en liten faktatext om varje djur/insekt de hade hittat. Skulle kunna fungera hos oss också, utveckla samarbetet med skolan, exempelvis årskurs 2-3 där barnen kan göra fältstudier, vi plockar fram böcker de kan behöva för att hitta fakta till deras egen bok.

Vi var även på Åby bibliotek en filial till DOKK 1, där hade man ett odlingstema ihop med barn där de sökte information om olika växter, och sedan fick man plantera, mestadels grönsaker. Även detta skulle eventuellt kunna genomföras hos oss i samarbete med skolan. Det kan väcka läslusten hos barn som tycker det är lite jobbigt eller tråkigt att läsa. Kombinationen att man kan se vad som händer och följa olika projekt både i text och verkligheten (odlingen) kan skapa ett intresse för att börja läsa.

Jag gillade även barnvagns/sulkyparkeringen på DOKK 1, i början hade föräldrarna parkerat i uppmålade parkeringsrutor som fanns i barnavdelningen, men de parkerade inte "rätt" i rutorna, så barnen ville parkera själva så att de stod innanför strecken och inte snett och halvvägs utanför parkeringsrutorna. Små medel kan ibland väcka stort intresse även hos de minsta.

Helena Svensson 20180918

6.7 Deltagarrapport Lina

Resa till Aarhus, Danmark 29 januari – 3 februari 2018

Dokk1 är en otroligt stor byggnad – nästan helt avsatt för kultur- och biblioteksverksamhet.

På måndagsmorgonen träffar vi först Library Director Marie Östergård. Hon berättar för oss om husets tillkomst, användning och yta. Biblioteket hade tidigare en yta på ca 3300 kvadratmeter och hade 48 personer anställda. Dokk1 är nu 18000 kvadratmeter och har 50 personer anställda. Förutom Dokk1 är 18 biblioteksfilialer med viss medborgarservice knutna till huvudbiblioteket.

Danmark har haft medborgarservice sedan 2007 och det innefattar bland annat pass, körkort och medborgarskap. Allt detta sker digitalt. Även bibliotekspersonalen kan hjälpa medborgarna med detta. Medborgarservice är inrymt i Dokk1, men har egen personal.

Dokk1 erbjuder ungefär 140 olika programpunkter varje månad, varav 60 procent av dessa helt arrangeras av utomstående aktörer, tex föreningar. Arrangemangen som hålls i huset får inte vara av religiös eller politisk karaktär. Huset ska vara en demokratisk och politiskt obunden plats – en plats för alla!

Marie Östergård tar med oss på en rundvandring. Hon beskriver huset som ett torg med tak, som rymmer många små oaser. Huset är som en stad och bokhyllorna används för att skapa olika platser i staden. Det mesta av inredningen, utom just bokhyllorna, går att flytta runt.

Aarhus är en universitetsstad och det är många studenter inne i huset. Det finns många grupprum, avsedda för studenter och andra grupper. Det finns också en helt tyst läsesal med en sluss. Väggarna består till största delen av fönsterpartier, för att dagsljuset ska tas till vara och takhöjden är sex meter för att rummet inte ska kännas instängt. Förutom ett antal grupprum och konferenslokaler, finns även två hörsalar och ett café. Den stora hörsalen är väl försedd med teknisk utrustning och hela ena kortsidan går att skjuta undan och öppna upp salen mot caféhallen. Den mindre hörsalen är en black box och används för filmvisning och mindre teaterföreställningar.

Huvudförbindelsen mellan plan ett och plan två utgörs av en enorm öppen trapphall, där det är lätt att ta sig fram med barnvagnar och rullstolar. Denna stora hall används också vid större

arrangemang och föreläsningar. Längst upp finns en sorts klocka som spelar varje gång ett barn föds i staden.

På plan två finns bland annat barnavdelningen. Här möts vi av barnbibliotekarien Steen. Han berättar om den omfattande verksamhet som han arbetar med. Bland annat tar han emot klassbesök då han och en kollega har bokprat. För att få veta vad barnen tycker om böckerna används två olika skyltar; en med tummen upp och en med en bajsörv. Förutom klassbesök arbetar Steen mycket med tv-spel och olika workshops. Under år 2017 hade Dokk1 152 workshops för barn 7-12 år, fördelat på 29 olika topics. Populärast var de som handlade om minecraft och om att bygga robotar. Steen arbetar även med yngre barn och deras vuxna. Bland annat finns en pappalekgrupp, startad på pappors eget initiativ, öppen för alla pappor. Barnsköterskan kommer till Dokk1 varje måndag och väger bebisar. Hon har en enklare form av öppen mottagning. Detta är mycket populärt och välbesökt. Steen menar att en av grundstenarna till hela tanken med Dokk1 är att hela familjen ska ges utrymme och möjlighet att vara tillsammans. För att få detta att fungera och Dokk1 att vara välkomnande för alla, måste personalens intressen tas tillvara. Tjänsterna formas om, så att tjänsten passar personen som har den. Alltså ser tjänsterna lite olika ut.

Under tisdagen följer vi ungdomsbibliotekarien Sara Bindeballe i hennes arbete på förmiddagen. Den här dagen har hon booktalk för högstadielklasser. Hon börjar med att prata om hur bra det är med film, men att det trots allt är bättre att läsa ☺. Sedan pratar hon om ungefär 15 olika böcker och visar omslaget på storbild. Detta var väldigt uppskattat av eleverna. Sara följer med eleverna ut i biblioteket efter sitt booktalk och hjälper dem att hitta rätt böcker och svarar på frågor.

Tisdagens eftermiddag tillbringas vi tillsammans med Team leader Britta Hedegaard Christensen. Hon berättar för oss om hur arbetet är uppbyggt på vuxenavdelningen. 19 personer arbetar tillsammans med vuxna som målgrupp; en lärare, en litteraturvetare, en antropolog och 16 bibliotekarier. Dessutom tar man studenter till hjälp för bokuppsättning (cirka 7 timmar per vecka). Utöver dessa 19 tjänster finns det många tjänster som sköter tekniken med mera.

De flesta aktiviteter och arrangemang för vuxna är kostnadsfria, men kräver föransökan. Ibland tas biljettpris ut för teatrar och musikföreställningar.

All facklitteratur köps in centralt på Dokk1 och fördelas sedan ut till filialerna. "Boken kommer"- service fanns även här i Danmark. Fjärrlån från andra bibliotek är gratis för brukarna. Brukarna stannar länge i huset, och sitter där och läser. Totalt sett har utlånen gått ner, men det är mycket böcker i rörelse och därmed mycket böcker att sätta upp i hyllorna. Klassifikationssystemet som användes heter DK5 och utgår från Dewey. Den danska bibliotekslagen är väldigt viktig för bibliotekens arbete. Ledorden är; kvalitet, allsidighet och aktualitet. En viktig grupp bland de vuxna brukarna är så kallade Non-Readers. Detta är alltså vuxna som läser väldigt lite eller inte alls. Det finns en avdelning med lättläst vuxenlitteratur. Vi blev inte superimponerade av utbudet av titlar i denna, men vi såg att personalen på Dokk1 var mycket bra på att exponera sina böcker. Även här ordnas olika workshops, till exempel har man en som kallas designthinking.

På onsdagen träffar vi Mette Rabaek, som håller i olika event i samarbete med skolorna. Just den här dagen är det en årlig tävling för skolelever och Dokk1 fylls av cirka 600 mellanstadieelever som deltar i olika frågesporter.

Att barnen får ta stor plats, finns det många bevis på. Dokk1 arbetar mycket med den målgruppen på olika sätt. För barnen finns en egen webbkatalog att söka i. Den heter Ereolen och man hittar den på www.ereolengo.dk. Där går det även att låna e-böcker direkt. Det finns många projekt igång tillsammans med skolorna. Vi fastnade för ett som de kallade "Dyr under lup". Dag ett arbetar eleverna i skolan med naturvetenskap och fotograferar små djur. Dag två kommer eleverna till Dokk1 och får sätta text till sina bilder. Detta blir sedan en liten bok. Läs mer på: reader.livedition.dk. En annan stor sak är barnlitteraturfestivalen!

Vi pratar en stund med Lisbeth Overgaard (head of Communityengagement, partnership & communication). Hon förklarar för oss hur Dokk1 samarbetar med partners utifrån. För att få tillträde till Dokk1 måste de som vill samarbeta passa in på en del av följande punkter; demokrati, läsande/berättelser, lärande, room for you, lokalt fokus, familj och barn. Det är mycket viktigt för Dokk1 att aktiviteterna som sker i huset passar in i organisationens grundtanke om demokratiskt tänkande och allas lika rätt.

Torsdagen tillbringar vi på en av de många filialerna – Åby Library. Där får vi se hur arbetet fungerar och för oss är det en hög igenkänningsfaktor. De största skillnaderna mot hur vi har det, är att beståndet av barnlitteratur är ungefär 45 procent och vuxen 55 procent. Vi har nog snarare 30 procent barnlitteratur och resten vuxen. Något att fundera på!

Under fredagen har vi möjlighet att själva "upptäcka" Dokk1 - och det finns mycket att upptäcka. Vi passar också på att besöka Grenå bibliotek på väg tillbaka till färjan.

Lina Molander 20180924

6.8 Deltagarrapport Charlott

LORI rapport återgivning

Ju mer insikt man har i någons kultur, bakgrund och värderingar ju mer möjligheter att få en bättre bild skapas av den personen. Det ökar också förståelsen och medvetenheten om andras respektive den egna kulturen. Man bär på osynliga mönster som man inte reflekterar över. Genom kursen Interkulturell kommunikation, Skövde högskola, fick vi genom diskussioner ta del av olika exempel att tänka till kring. Det gav oss reflektioner över vår egen verksamhet och bemötande i vardagen.

Genom bildvisningar och redogörelser från studiebesök i andras verksamheter inom bibliotek och kultur i samarbete med tre nordiska länder har vi fått kunskap om andras arbetssätt, satsningar och samarbeten men också goda reflektioner hur vi själva arbetar. Med nya ögon kan vi se på vad vi gör bra och fortsätta så men också ta lärdom och förbättra. Nya idéer och olika sätt att möta kunden är något av vad jag tar med i LORIS utvärdering. Då jag arbetar mycket mot barn och unga, både inom och utanför biblioteket, har jag fått god inblick i hur olika bibliotek arbetar för dessa grupper.

Charlott 20180912

6.8 Idébank

Idéer från Pasvalys

- Några större bibliotek hade inglasade rum där man på plats kunde få låna instrument och spela en stund. Våldigt fin service för alla som vill spela, men som inte har instrument hemma.
- Vi kan framhålla och vara stolta över de kulturutövare som finns i vår bygd.
- Besöket på Comic center i Siauliai. En barn och ungdomssatsning i ett förortsområde. Med hjälp av modern teknik för att skissa digitalt och använda serieformen som berättarteknik ville man öka barn- och ungdomars eget intresse för skapande och berättande.
- ”White party”, 600 personer samlades på torget för knytkalas, mat musik och glatt umgänge.
- Det arrangerades också många tävlingar, både på lokal och nationell nivå. Pasvalys anordnade en nationell novelltävling för ungdomar.

Idéer från Pargas

- Biblioteket har tillsammans med skolan skapat en organisation omkring klassbesök, biblioteksorientering, läsprojekt och författarbesök, som kallas Biblioteksstigen. Även en liknande organisation höll på att tas fram för förskolebarn.
- En digital station finns, där besökarna kan flytta över foton, musik mm från fotoalbum och LP-skivor till digital form.
- <https://svenska.yle.fi/artikel/2017/04/01/premierad-bibliotekschef-i-pargas-biblioteken-viktiga-demokratien-och>

Idéer från Aarhus, Dokk1

- De hade ett projekt i samarbete med skolan där barn var ute på fältstudier och fotograferade djur/insekter. Sedan tog de reda på fakta om djuret ifråga och fick sammanställa det till en bok, bild och en liten faktatext om varje djur/insekt de hade hittat. Skulle kunna fungera hos oss också, utveckla samarbetet med skolan, exempelvis årskurs 2-3 där barnen kan göra fältstudier, vi plockar fram böcker de kan behöva för att hitta fakta till deras egen bok.
- Vi var även på Åby bibliotek en filial till DOKK 1, där hade man ett odlingstema ihop med barn där de sökte information om olika växter, och sedan fick man plantera, mestadels grönsaker. Även detta skulle eventuellt kunna genomföras hos oss i samarbete med skolan. Det kan väcka läslusten hos barn som tycker det är lite jobbigt eller tråkigt att läsa. Kombinationen att man kan se vad som händer och följa olika projekt både i text och verkligheten (odlingen) kan skapa ett intresse för att börja läsa.